

**JIN 2014/71, Hoge Raad, 21-02-2014, ECLI:NL:HR:2014:413,
13/03842 (annotatie)**

Instantie: Hoge Raad
Datum uitspraak: 21-02-2014
Publicatie: JIN 2014/71 (Sdu Jurisprudentie in Nederland), aflevering 3, 2014
Annotator: <ul style="list-style-type: none">• M.C. van Rijswijk
ECLI: <u>ECLI:NL:HR:2014:413</u>
Zaaknummer: 13/03842
Overige publicaties: <ul style="list-style-type: none">• NJB 2014/483• RvdW 2014/371• NJ 2014/131 met annotatie van• RBP 2014/42• JWB 2014/113• TvPP 2014, afl. 2, p. 58
Rechtsgebied: Recht algemeen
Rubriek: Civiel recht
Rechters: <ul style="list-style-type: none">• mr. Van Buchem-Spapens• mr. Polak• mr. Van den Broek
Partijen: [de man], wonende te [woonplaats], Verzoeker tot cassatie, advocaten: mrs. H.J.W. Alt en S. Kousedghi, tegen [de vrouw], wonende te [woonplaats], Verweerster in cassatie, advocaat: mr. K. Aantjes. Partijen zullen hierna ook worden aangeduid als de man en de vrouw.
Regelgeving: <ul style="list-style-type: none">• <u>RV - 358 lid 2</u>

Inhoudsindicatie

Overschrijding appeltermijn, Openbare orde, Geringe termijnoverschrijding en prorogatie

Ga direct naar

- **Samenvatting**
- **Uitspraak**
- **Noot**

Samenvatting

Rechtsmiddeltermijnen zijn van openbare orde, moeten door de rechter ambtshalve worden toegepast en aan rechtsmiddeltermijnen moet strikt de hand worden gehouden. Op laatstgenoemd uitgangspunt kan slechts onder bijzondere omstandigheden een uitzondering worden gemaakt (vgl. HR 28 november 2003, [ECLI:NL:HR:2003:AN8489](#), NJ 2005/465, HR 24 april 2009, [ECLI:NL:HR:2009:BH3192](#), NJ 2009/488 en HR 27 mei 2011, [ECLI:NL:HR:2011:BQ0510](#), NJ 2012/626). Het hof heeft dit miskend door te oordelen dat de belangen van partijen en een relatief geringe termijnoverschrijding een uitzondering rechtvaardigen op deze strikte regels.

Bij beschikking van 1 augustus 2012 heeft de Rechtbank Amsterdam alsnog bepaald dat tegen haar beschikking van 4 april 2012 tussentijds hoger beroep kan worden ingesteld. Op 24 augustus 2012 heeft de vrouw vervolgens hoger beroep ingesteld tegen de beschikking van 4 april 2012. De vrouw had ingevolge art. 358 lid 2 Rv hoger beroep moeten instellen binnen drie maanden, te rekenen vanaf de dag van de beschikking van 4 april 2012, en is dus na ommekomst van de wettelijke termijn in hoger beroep gekomen. Het Hof Amsterdam heeft de vrouw niettemin ontvankelijk geoordeeld in haar hoger beroep omdat partijen ter terechtzitting eenstemmig het hof hebben verzocht de zaak ten gronde af te doen. Volgens het hof brengt dit mee dat strikte handhaving van de beroepstermijn in dit geval moet wijken voor de belangen van partijen. Verder heeft het hof acht geslagen op de – naar zijn oordeel – relatief geringe termijnoverschrijding. De man komt in cassatie op tegen dit oordeel. Volgens de Hoge Raad heeft het hof miskend dat noch de belangen van partijen, noch een relatief geringe termijnoverschrijding, noch deze omstandigheden tezamen, rechtvaardigen dat een uitzondering wordt gemaakt op de strikte regels inzake rechtsmiddeltermijnen. Voor zover het hof zijn oordeel heeft gebaseerd op een, veronderstelde, door partijen op de voet van art. 329 Rv gesloten overeenkomst (waarnaar het hof verwijst in rov. 3.4), klaagt onderdeel 1.3 volgens de Hoge Raad terecht dat zich hier niet een door deze bepaling bestreken geval voordoet. De Hoge Raad vernietigt de beschikking van het hof, verklaart de vrouw niet-ontvankelijk in haar hoger beroep en verwijst het geding naar de Rechtbank Amsterdam ter verdere behandeling en beslissing.

Uitspraak

Hoge Raad:

1 Het geding in feitelijke instanties

Voor het verloop van het geding in feitelijke instanties verwijst de Hoge Raad naar de navolgende stukken:

- a. de beschikkingen in de zaak 484856/FA RK 11-2060 van de rechtbank Amsterdam van 15 juni 2011, 14 december 2011, 4 april 2012 en 1 augustus 2012;
- b. de beschikking in de zaak 200.112.134/01 van het gerechtshof Amsterdam van 7 mei 2013.

De beschikking van het hof is aan deze beschikking gehecht.

2 Het geding in cassatie

Tegen de beschikking van het hof heeft de man beroep in cassatie ingesteld. Het cassatierekest is aan deze beschikking gehecht en maakt daarvan deel uit.

De vrouw heeft zich ten aanzien van onderdeel I gerefereerd en bestrijdt het cassatieberoep voor het overige.

De conclusie van de Advocaat-Generaal J. Spier strekt tot vernietiging van de beschikking van het hof Amsterdam van 7 mei 2013, niet-ontvankelijkverklaring van het hoger beroep en tot terugverwijzing naar de rechtbank Amsterdam ter fine van verdere behandeling van de zaak in het stadium waarin deze verkeerde ten tijde van het te laat instellen van het hoger beroep.

De advocaat van de vrouw heeft bij brief van 10 december 2013 op die conclusie gereageerd.

3 Beoordeling van het middel

3.1 In cassatie kan van het volgende worden uitgegaan.

- (i) Partijen zijn op 20 augustus 1978 te Natania (Israël) met elkaar getrouwd.
-

(ii) De vrouw heeft de Nederlandse nationaliteit.

(iii) De man had ten tijde van de huwelijkssluiting de Israëlische nationaliteit. Hij heeft op 24 februari 1981 door middel van hernaturalisatie de Nederlandse nationaliteit verkregen, nadat hij daartoe op 16 augustus 1979 een verzoek had ingediend.

3.2.1 Op verzoek van de vrouw heeft de rechtbank bij beschikking van 15 juni 2011 echtscheiding uitgesproken. Deze beschikking is op 29 september 2011 ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand.

3.2.2 Partijen hebben de rechtbank verzocht de wijze van verdeling van de tussen hen bestaande gemeenschap van goederen vast te stellen op grond van de door ieder van hen ingediende voorstellen.

3.2.3 In haar beschikking van 4 april 2012 heeft de rechtbank geoordeeld dat Nederlands recht van toepassing is op het huwelijksvermogensregime van partijen, op de grond dat sprake is van een situatie die moet worden gelijkgesteld aan het geval waarin partijen ten tijde van de huwelijkssluiting in het bezit waren van dezelfde nationaliteit, in het onderhavige geval de Nederlandse nationaliteit. De rechtbank heeft partijen verzocht nadere inlichtingen te verschaffen en iedere verdere beslissing aangehouden.

3.2.4 De vrouw heeft de rechtbank verzocht tussentijds hoger beroep toe te staan. Nadat de man daarop had gereageerd, heeft de rechtbank bij beschikking van 1 augustus 2012 bepaald dat de op 4 april 2012 gegeven beschikking aldus wordt aangevuld dat daarvan tussentijds hoger beroep kan worden ingesteld.

3.3.1 De vrouw is op 24 augustus 2012 in hoger beroep gekomen van de beschikkingen van 4 april en 1 augustus 2012. De man heeft een verweerschrift ingediend.

3.3.2 Met betrekking tot de ontvankelijkheid van de vrouw in het door haar ingestelde hoger beroep heeft het hof als volgt overwogen:

‘3.2. Het hoger beroep richt zich tegen de overweging in de beschikking van 4 april 2012 dat Nederlands recht van toepassing is en tegen een aantal andere overwegingen in die beschikking. De vrouw heeft geen grieven gericht tegen de beschikking van 1 augustus 2012. Van die laatste beschikking was ook geen hoger beroep opengesteld. De vrouw zal op deze gronden niet-ontvankelijk worden verklaard in haar hoger beroep daartegen. De beschikking van 1 augustus 2012

strekt overigens alleen ertoe hoger beroep open te stellen van de beschikking van 4 april 2012. Het is vaste rechtspraak dat een dergelijke beslissing niet kan bewerkstelligen dat de beroepstermijn van de eerdere beslissing langer doorloopt dan wettelijk is bepaald. Dat is niet anders indien, zoals in het onderhavige geval, tegen de beslissing om alsnog hoger beroep open te stellen, hoger beroep wordt ingesteld tegelijk met het hoger beroep tegen de eerdere beslissing. Dat zou immers de regel dat de latere beschikking niet kan bewerkstelligen dat de beroepstermijn van de eerdere beschikking langer doorloopt, zinledig maken.

3.3. De vrouw had, nu zij in eerste aanleg verzoekster was, ingevolge artikel 358 lid 2 Rv hoger beroep moeten instellen binnen drie maanden, te rekenen vanaf de dag van de beschikking van 4 april 2012. De vrouw is pas bij appelschrift van 24 augustus 2012 en dus na ommekomst van de wettelijke termijn in hoger beroep gekomen. In het belang van een goede rechtspleging dient duidelijkheid te bestaan omtrent het tijdstip waarop de beroepstermijn aanvangt en eindigt. Derhalve dient aan een beroepstermijn in beginsel strikt de hand te worden gehouden. Dit geval kenmerkt zich echter door de volgende omstandigheden. Uit de beschikking van 1 augustus 2012 blijkt dat de vrouw op 19 juni 2012 – dus binnen de beroepstermijn – heeft verzocht tussentijds hoger beroep toe te staan van de beschikking van 4 april 2012 teneinde een langdurige verdeling naar Nederlands recht te voorkomen. De man heeft zich niet verzet tegen dat verzoek. De vrouw heeft na de inwilliging van haar verzoek hoger beroep ingesteld waarbij zij primair heeft aangevoerd dat niet Nederlands maar Israëlijs recht van toepassing is op het huwelijksvermogensregime van partijen. De man heeft inhoudelijk verweer gevoerd en geen beroep gedaan op niet-ontvankelijkheid van het hoger beroep wegens overschrijding van de beroepstermijn. Partijen hebben vervolgens ter terechtzitting in hoger beroep eenstemmig aan het hof verzocht de zaak ten gronde af te doen.

3.4. Partijen hebben zodoende kennelijk het oogmerk om met enige snelheid een einde te maken aan hun geschil, waarbij voorop staat dat zo spoedig mogelijk in rechte komt vast te staan welk recht van toepassing is op hun huwelijksvermogensregime. Zij hebben – zo begrijpt het hof – met hun verzoek aan het hof beoogd een overeenkomst te sluiten als bedoeld in artikel 329 Rv. Een beslissing over het toepasselijk recht, zo is wel duidelijk, heeft verstrekkende gevolgen voor het verloop van het geschil én voor de mogelijke uitkomst daarvan.

Bij de toepasselijkheid van Nederlands recht is immers – daarover zijn partijen het eens – sprake van een algehele gemeenschap van goederen, terwijl dit bij de toepasselijkheid van Israëlijs recht niet het geval is. Indien het hof de vrouw zou houden aan de wettelijke beroepstermijn, dan zou dat aldus in hoge mate indruisen

tegen de wensen van partijen, onder meer hun wens dat het hof de zaak ten gronde afdoet, en tegen hun gerechtvaardigde belangen. De strikte handhaving van de beroepstermijn moet in dit geval dan ook wijken voor de belangen van partijen. Het hof vindt in de omstandigheden van dit geval aanleiding om de vrouw ondanks de – overigens relatief geringe – termijnoverschrijding te ontvangen in haar hoger beroep.'

3.3.3 Vervolgens heeft het hof de vrouw niet-ontvankelijk verklaard in haar hoger beroep tegen de beschikking van 1 augustus 2012, de beschikking van 4 april 2012 vernietigd en onder meer bepaald dat op het huwelijksvermogensregime van partijen Israëliësch recht van toepassing is.

3.4.1 De onderdelen 1.1 en 1.2 van het middel klagen dat het hof in rov. 3.3 en 3.4 van zijn beschikking ten onrechte heeft geoordeeld dat de vrouw ontvankelijk is in haar hoger beroep van de beschikking van 4 april 2012. Deze klacht slaagt.

3.4.2. Tot uitgangspunt dient dat rechtsmiddeltermijnen van openbare orde zijn en door de rechter ambtshalve moeten worden toegepast. Voorts dient tot uitgangspunt dat in het belang van een goede rechtspleging duidelijkheid moet bestaan omtrent het tijdstip waarop een termijn voor het aanwenden van een rechtsmiddel aanvangt en eindigt, en dat aan rechtsmiddeltermijnen strikt de hand moet worden gehouden. Op laatstgenoemd uitgangspunt kan slechts onder bijzondere omstandigheden een uitzondering worden gemaakt, zoals in het geval van zogenoemde apparaatsfouten (vgl. HR 28 november 2003, [ECLI:NL:HR:2003:AN8489](#), NJ 2005/465, HR 24 april 2009, [ECLI:NL:HR:2009:BH3192](#), NJ 2009/488, en HR 27 mei 2011, [ECLI:NL:HR:2011:BQ0510](#), NJ 2012/626).

Het hof heeft zijn oordeel dat de vrouw – ondanks overschrijding van de termijn voor het instellen van hoger beroep – ontvankelijk is in haar beroep van de beschikking van 4 april 2012, gegrond op de omstandigheid dat partijen ter terechtzitting eenstemmig het hof hebben verzocht de zaak ten gronde af te doen, hetgeen meebrengt dat strikte handhaving van de beroepstermijn in dit geval moet wijken voor de belangen van partijen. Voorts heeft het hof acht geslagen op de – naar zijn oordeel – relatief geringe termijnoverschrijding.

Aldus heeft het hof miskend dat noch de belangen van partijen, noch een relatief geringe termijnoverschrijding, noch deze omstandigheden tezamen, rechtvaardigen dat een uitzondering wordt gemaakt op de strikte regels inzake rechtsmiddeltermijnen.

3.4.3 Voor zover het hof zijn oordeel heeft gebaseerd op een, veronderstelde, door

partijen op de voet van art. 329 Rv gesloten overeenkomst (waarnaar het hof verwijst in rov. 3.4), klaagt onderdeel 1.3 terecht dat zich hier niet een door deze bepaling bestreken geval voordoet.

3.5 De overige klachten van het middel behoeven geen behandeling.

3.6 De Hoge Raad zal beslissen zoals het hof had behoren te doen.

4 Beslissing

De Hoge Raad:

vernietigt de beschikking van het gerechtshof Amsterdam van 7 mei 2013;

verklaart de vrouw niet-ontvankelijk in haar hoger beroep van de beschikkingen van de rechtbank Amsterdam van 4 april 2012 en 1 augustus 2012;

verwijst het geding naar de rechtbank Amsterdam ter verdere behandeling en beslissing.

Noot

1. In het belang van een goede rechtspleging dient absolute duidelijkheid te bestaan over het tijdstip waarop een termijn voor het instellen van hoger beroep of cassatie aanvangt (en eindigt) en dient aan deze termijn strikt de hand te worden gehouden (zie o.a. HR 13 oktober 1989, *NJ* 1990/495 en *NJ* 1990/496; HR 28 november 2003, *NJ* 2005/465; HR 24 april 2009, *NJ* 2009/488 en HR 27 mei 2011, *NJ* 2012/626). Termijnoverschrijding leidt daardoor vrijwel altijd tot niet-ontvankelijkheid.

2. De Hoge Raad heeft slechts eenmaal in een verzoekschriftprocedure een uitzondering aanvaard op deze regel (zie HR 28 november 2003, *NJ* 2005/465). De Hoge Raad achtte het in die zaak van belang dat in een verzoekschriftprocedure (i), door het ontbreken van een rol, voor een procespartij dan wel haar advocaat niet eenvoudig is na te gaan wanneer een uitspraak volgt, indien de rechter niet heeft medegedeeld op welke datum die uitspraak wordt gedaan, en (ii), door het ontbreken van een uitspraak ter rolle, evenmin mogelijk is eenvoudig te achterhalen dát uitspraak is gedaan. Als degene die in een verzoekschriftprocedure hoger beroep instelt, ten gevolge van een door (de griffie van) de rechtbank of het hof begane fout of verzuim, niet-tijdig wist en redelijkerwijs ook niet kon weten dat de rechter een beschikking heeft gegeven en de beschikking hem als gevolg van een niet aan hem

toe te rekenen fout of verzuim pas na afloop van de beroepstermijn is toegezonden of verstrekt, is een uitzondering gerechtvaardigd op de strikte regel van niet-ontvankelijkheid bij termijnoverschrijding. Aldus nog steeds de Hoge Raad in deze zaak.

3. Deze zaak wordt beschouwd als een zaak waarin de termijnoverschrijding het gevolg is van een apparaatsfout. De Hoge Raad heeft voor deze gevallen bepaald dat de beroepstermijn verlengd kan worden met een termijn van 14 dagen – of een zoveel kortere termijn als overeenstemt met de wettelijke beroepstermijn – na de dag van verstrekking of verzending van de beschikking. Bovendien heeft de Hoge Raad bepaald dat met gevallen als zojuist bedoeld op één lijn moet worden gesteld het geval waarin de griffie de beschikking nog wel binnen de beroepstermijn, maar zo laat heeft verzonden of verstrekt dat daartegen binnen die termijn redelijkerwijs zelfs niet meer een beroepschrift kan worden ingediend waarin de gronden voor het beroep niet zijn opgenomen (zie steeds HR 28 november 2003, *NJ* 2005/465).

4. De ruimte om bij termijnoverschrijding toch tot ontvankelijkheid van het hoger beroep of cassatieberoep te oordelen, blijft echter zeer beperkt. Als bijvoorbeeld tijdens de behandeling ter terechtzitting waarbij partijen aanwezig waren, door de rechter is medegedeeld dat op een bepaalde datum uitspraak zal worden gedaan, en dit ook daadwerkelijk gebeurt, vangt de beroeps- of cassatietermijn aan op die datum. De enkele omstandigheid dat de tekst van de uitspraak (al dan niet door een apparaatsfout) pas later beschikbaar komt, doet daaraan niet af (zie HR 10 juni 2005, *NJ* 2005/372, rov. 3.4 en Hof Leeuwarden 11 november 2010, *NJF* 2011, 10).

5. Bovendien wordt strikt de hand gehouden aan de in acht te nemen verlengingstermijn, indien er wel een apparaatsfout is gemaakt die moet leiden tot verlenging van de beroepstermijn. Het hoger beroep dient dan in alle gevallen te worden ingesteld binnen een termijn van 14 dagen – of een zoveel kortere termijn als overeenstemt met de wettelijke beroepstermijn – na de dag van verstrekking of verzending van de beschikking. Wel kan er in uitzonderingsgevallen aanleiding zijn desverzocht toe te staan dat de gronden van het beroep (of de cassatie) binnen een nader te stellen termijn worden aangevuld (zie HR 27 mei 2011, *RvdW* 2011/676 en HR 19 oktober 2007, *NJ* 2007/562).

6. In casu hebben partijen de rechtbank verzocht de wijze van verdeling van de tussen hen bestaande gemeenschap van goederen vast te stellen. Bij beschikking van 4 april 2012 heeft de rechtbank geoordeeld dat Nederlands recht van toepassing is op het huwelijksvermogensregime van partijen. De vrouw is echter van mening dat Israëliësch recht van toepassing is. Bij de toepasselijkheid van Nederlands recht is

sprake van een algehele gemeenschap van goederen, terwijl dit bij de toepasselijkheid van Israëliisch recht niet het geval is. Op 19 juni 2012 – dus binnen de beroepstermijn – heeft de vrouw verzocht tussentijds hoger beroep toe te staan van de beschikking van 4 april 2012 teneinde een langdurige verdeling naar Nederlands recht te voorkomen. Bij beschikking van 1 augustus 2012 heeft de rechtbank vervolgens inderdaad (alsnog) bepaald dat tegen de beschikking van 4 april 2012 tussentijds hoger beroep kan worden ingesteld. De vrouw is vervolgens pas bij appelschrift van 24 augustus 2012 in hoger beroep gekomen tegen deze beschikking.

7. Inmiddels was de beroepstermijn echter op 4 juli 2012 verstreken (drie maanden na de beschikking van 4 april 2012, vide art. 358 lid 2 Rv). De (raadsman van) de vrouw had derhalve – voordat het verlof daartoe was verleend – uiterlijk op 4 juli 2012 hoger beroep moeten instellen om de beroepstermijn te sauveren. Daar kwam nog bij dat (de raadsman van) de vrouw evenmin binnen de (in gevallen van de hiervoor toegelichte uitzonderingen van een apparaatsfout geldende) uiterste 14 dagen verlengingstermijn ná 1 augustus 2012 in hoger beroep is gekomen, maar pas op 24 augustus 2012 (23 dagen later).

8. Het hof heeft niettemin geoordeeld dat de vrouw ontvankelijk is in haar hoger beroep en heeft bovendien geoordeeld dat niet Nederlands maar Israëliisch recht op het huwelijksvermogensregime van partijen van toepassing is. Het hof heeft zijn ontvankelijkheidsoordeel gegrond op de omstandigheid dat partijen ter terechtzitting eenstemmig het hof hebben verzocht de zaak ten gronde af te doen. Het hof heeft dit verzoek opgevat als een (intentie tot het sluiten van een) overeenkomst als bedoeld in art. 329 Rv. Art. 329 Rv bepaalt dat partijen kunnen overeenkomen geschillen bij de aanvang van het geding dadelijk ter kennis te brengen bij het gerechtshof dat in hoger beroep bevoegd zou zijn (de zgn. overeenkomst van prorogatie). Deze (intentie tot) prorogatie brengt volgens het hof mee dat strikte handhaving van de beroepstermijn in dit geval moet wijken voor de belangen van partijen. Voorts heeft het hof acht geslagen op de – naar zijn oordeel – relatief geringe termijnoverschrijding.

9. De Hoge Raad maakt – in lijn met de conclusie van A-G Spier – korte metten met dit ontvankelijkheidsoordeel van het hof (zie rov. 3.4.2). De Hoge Raad herhaalt dat aan rechtsmiddeltermijnen strikt de hand moet worden gehouden en dat op dit uitgangspunt slechts onder bijzondere omstandigheden een uitzondering kan worden gemaakt. Zoals in het geval van de hiervoor toegelichte apparaatsfouten. De belangen van partijen (hier de klaarblijkelijke wens van beide partijen dat het hof ten gronde zou beslissen) leveren in casu geen (voldoende zwaarwegende) bijzondere

omstandigheden op. Daarbij oordeelt de Hoge Raad nog dat onderdeel 1.3 van het cassatiemiddel terecht klaagt dat zich hier niet een door art. 329 Rv (de overeenkomst van prorogatie) bestreken geval voordoet. Dit onderdeel is niet gepubliceerd. Ik neem echter aan dat de Hoge Raad dit oordeelt omdat, anders dan art. 329 Rv verlangt, hier het geschil bij de aanvang van het geding niet dadelijk ter kennis is gebracht van het hof. Tot slot oordeelt de Hoge Raad nog dat ook een relatief geringe termijnoverschrijding geen bijzondere omstandigheid oplevert om de beroepstermijn te verlengen. Overigens is van een geringe termijnoverschrijding ook geen sprake. De vrouw had uiterlijk op 4 juli 2012 hoger beroep moeten instellen, maar heeft dat pas op 24 augustus 2012 gedaan. Bovendien had in alle gevallen de beroepstermijn slechts met een uiterste termijn van 14 dagen na de beschikking van 1 augustus 2012 kunnen worden verlengd (zie de hiervoor aangehaalde rechtspraak) en had de vrouw zelfs die termijn dus (bij lange na) niet gehaald.

10. De Hoge Raad vernietigt de beschikking van het hof, verklaart de vrouw alsnog niet-ontvankelijk in haar hoger beroep en verwijst het geding terug naar de rechtbank ter verdere behandeling en beslissing. Partijen dienen daarmee alsnog bij de rechtbank (langdurig) verder te procederen over een verdeling naar Nederlands recht van de tussen hen bestaande gemeenschap van goederen. Zodra er een eindvonnis is, zal de vrouw vervolgens alsnog in hoger beroep kunnen opkomen tegen het oordeel van de rechtbank dat Nederlands recht van toepassing is. Dit dus terwijl partijen klaarblijkelijk verlangden dat het hof de zaak ten gronde zou beslissen en het hof al heeft geoordeeld dat Israëlijsch recht van toepassing is. Aldus blijkt ook uit deze uitspraak hoe rigide het strikt de hand houden aan rechtsmiddeltermijnen kan uitwerken. Deze uitkomst zou wellicht nog kunnen worden voorkomen. De vrouw zou de rechtbank kunnen verzoeken terug te komen op de bindende eindbeslissing dat niet Israëlijsch maar Nederlands recht van toepassing is. Immers, de eisen van een goede procesorde brengen mee dat de rechter een eerdere door hem gegeven eindbeslissing kan heroverwegen, indien hem blijkt dat die beslissing berust op een onjuiste juridische of feitelijke grondslag (zie HR 25 april 2008, NJ 2008/553). Het oordeel van het hof dat Israëlijsch recht van toepassing is, geeft de rechtbank wellicht voldoende aanleiding haar oordeel te heroverwegen.

M.C. van Rijswijk, Griph law & tax
